

RAIMON. BIOGRAFIA

1. Biografia
2. Fons Raimon
3. Discografia
4. Versions
5. Referències
6. Bibliografia (obra literària de Raimon i llibres sobre Raimon)
7. Premis
8. Enllaços externs

RAIMON

Ramon Pelegero i Sanchis (Xàtiva, 2 de desembre de 1940), més conegut pel nom artístic de **Raimon**, és un dels membres més representatius de la història contemporània de la cançó en català i amb major reconeixement internacional.

1. BIOGRAFIA

Nascut al carrer Blanc de Xàtiva –lloc citat en algunes de les seves cançons– el 2 de desembre de 1940, de jove va treballar un parell d'anys a l'emissora de ràdio de la seva ciutat, on s'introduí en el món del disc i va conèixer les interpretacions d'artistes tan diversos com Juliette Gréco, The Platters o Juanito Valderrama. També escolta i s'interessa per la discografia dels grans clàssics com Vivaldi, Bach, Mozart, Beethoven, Stravinski...

«Desconeixíem per complet l'existència d'una literatura escrita en la nostra pròpia llengua. No hi havia literatura catalana, ni cançó, ni una producció artística de cap tipus des de la nostra pròpia cultura. Quin temps!»

— Raimon, *Les hores guanyades* (Edicions 62, 1983)

Anys 60

Als disset anys es traslladà a la ciutat de València per estudiar a la Facultat de Filosofia i Lletres l'especialitat d'història, disciplina en la qual es va llicenciar en 1962. És llavors quan va descobrir la pròpia cultura i va fer les primeres lectures d'Ausiàs March, Espriu, Pla i Fuster, entre d'altres; abans, però, havia compost la seva primera cançó, *Al vent*, sorgida de l'experiència d'anar *de paquet* en un trajecte en moto.

L'any 1961, Raimon va fer la primera actuació pública en el lliurament d'uns premis literaris; l'any 1962, en acabar un aplec a Castelló on participen Els Setze Jutges, canta per a ells. Josep Maria Espinàs en queda impressionat i el convida a actuar al Fòrum Vergés de Barcelona. L'èxit és immediat: Raimon va sorprendre per la forma i pel contingut de les seves cançons; pel crit, per l'existencialisme rebel que desprenen els textos. S'allunya de la manera de fer «a la francesa» dels Jutges i ofereix una visió del món que no prové de la burgesia barcelonina d'on provenen Espinàs, Delfí Abella, Enric Barbat i d'altres, sinó de les classes treballadores valencianes. Estudiant l'últim curs de la carrera, apareix, publicat per Edigsa, el seu primer disc, amb presentació de Joan Fuster, un EP que conté “Al vent”, “Som”, “La pedra” i “A colps”, el qual esdevé un èxit de vendes.

Arran de l'èxit va rebre la proposta de participar en el Festival de la Cançó Mediterrània amb una cançó en català. Acabada la carrera i reticent a l'inici perquè era un certamen de format comercial, Raimon acabà acceptant «per voluntat de servei al país i a la llengua». Raimon, encorbatat i sense guitarra, cantà juntament amb Salomé (que interpreta la veu femenina del tema) “Se'n va anar”, una cançó d'amor de Josep Maria Andreu i Lleó Borrell; Manuel Fraga, llavors ministre d'Informació i Turisme, comentà: «*No pasa nada porque haya una canción en catalán*». La peça, votada pel públic, va guanyar el primer premi, i gràcies a la presència de Raimon es va poder revestir d'una significació de reivindicació política que només amb Salomé no hauria assolit. A partir d'aquest moment, la Cançó Catalana, considerada fins aleshores com un fenomen minoritari i inofensiu, començaria a rebre assíduament les pressions de la censura i de les institucions franquistes, amb el rosari de prohibicions, multes i citacions a comissaria que això comportava.

Immediatament va aparèixer el segon EP amb “Se'n va anar” i tres cançons més: “Disset anys”, “Cançó del capvespre” (la primera musicació que feia, d'un poema d'Espriu) i “Ahir” (ràpidament coneguda pel subtítol “Diguem no”), que durant molts anys hauria de ser cantada amb algunes alteracions respecte del text original; així, «Hem vist tancats a la presó homes plens de raó», referència explícita als presos polítics, es convertiria en «Hem vist que han fet callar molts homes plens de raó». Més tard, Raimon confessà que va voler posar juntes “Diguem no” i “Se'n va anar” perquè «si prohibien el “Diguem no”, també prohibirien la cançó guanyadora del Festival del Mediterrani». Des d'aleshores, aquella cançó va esdevenir un dels himnes de la lluita antifranquista.

El 1964 va aparèixer un tercer EP del qual destaquen les cançons “D'un temps, d'un país” i “Cançó de les mans”; el mateix any veu la llum un primer LP, enregistrat en directe amb un públic reduït, que conté versions de la majoria de les cançons publicades prèviament: “Al vent”, “Som”, “La pedra”, “A colps”, “Perduts”, “Disset anys”, “Cançó de les mans”, “Diguem no”, “D'un temps, d'un país”, “La nit”, i dues cançons noves, “Si em mor” i “Cantarem la vida”. Curiosament, la censura va obligar a afegir a aquest tema un cor que fa “Israel, Israel” per sobre d'on sentim «Cantarem la

vida d'un poble que no vol morir», presumiblement perquè l'oïent no pensés que feia referència a un país més proper.

El 1966 Raimon canta per primera vegada en solitari a l'Aliança del Poble Nou de Barcelona, sense la companyia dels Judges o d'altres cantants, i posa en circulació la paraula "recital", la qual faria fortuna per epigrafiar aquell nou tipus de música popular. El mateix 1966 comencen les seves activitats internacionals: és cridat de la Universitat belga de Lovaina i publicà un EP amb quatre cançons d'amor: "En tu estime el món", "Treballaré el teu cos", "Si un dia vols" i "No sé com".

El mateix any va tenir lloc el seu històric recital a l'aire lliure a l'Institut Químic de Sarrià (el primer acte realment massiu de Raimon). Abans havia fet les primeres actuacions a París, a la Mutualité, el Bobino i al mític Olympia, escenari només reservat als grans noms internacionals i per on acabava de passar-hi Bob Dylan. També canta als Estats Units i a Alemanya i apareix, amb una coberta de Joan Miró, l'àlbum *Cançons de la roda del temps*, musicació íntegra de la secció central del llibre d'Espriu *El caminant i el mur*: dotze poemes que tracen el cicle solar i alhora el cicle vital de l'home, als quals Raimon afegeix com a cloenda un tema de caràcter més aviat cívic que metafísic, "Inici de càntic en el temple", que tindria molt d'èxit gràcies al seu final contundent: «Ens mantindrem fidels per sempre més al servei d'aquest poble». Espriu va dir que Raimon havia cantat els seus poemes «com ningú» i després, a la seva *Obra completa*, encapçalaria el poema, inicialment dedicat a Salvat-Papasseit, amb la frase: "A Raimon, amb el meu agraït aplaudiment".

A França va aparèixer un àlbum enregistrat en directe el 7 de juny a l'Olympia que guanyà, l'any següent 1967, el Premi Francis Carco al millor cantant estranger, atorgat per l'Académie du Disque Français: hi trobem moltes cançons ja conegudes, una versió no censurada de "Diguem no" i altres d'inèdites a l'Estat espanyol com la cançó sobre l'emigració ("Cançó del que es queda") o "No em mou al crit" (una reivindicació de la cançó com a eina de pensament i combat) i "He deixat ma mare".

El 1967 va fer al Teatre Romea la que serà la primera tanda de recitals d'un cantant català. Arran de dos concerts celebrats al gener al Palau de la Música Catalana, va traure l'àlbum en viu *Raimon al Palau* amb dotze cançons, cap d'elles inèdita discogràficament. La cosa més remarcable de l'àlbum és l'intensíssim ambient que respira l'enregistrament, on Raimon és no solament un cantant, sinó també el portaveu d'unes inquietuds socials i polítiques compartides per un públic cada vegada més ampli. El mateix any apareix un nou EP, del qual reïxen "Petita cançó de la teva mort" de Salvador Espriu (dedicada a Bartomeu Rosselló-Pòrcel) i un nou clàssic del seu repertori, "País Basc", on l'expressió «Gora Euskadi» hagué de ser substituïda per «Gora gora» per raons de censura.

El 1968 publicaria el primer disc amb Discophon, que conté el poema d'Espriu "Indesinenter"; aquell mateix any va fer dos històrics recitals més: l'un, al desaparegut Price, en un festival a favor del moviment obrer, organitzat pel sindicat aleshores

clandestí Comissions Obreres; l'altre, a la Facultat d'Econòmiques de Madrid. Arran d'aquest últim concert, que acabà dispersat per la policia, escriuria la cançó "Divuit de maig a la Villa", una evocació de l'ambient que havia viscut durant el recital.

Els anys 67-68 registren una gran embranzida en la projecció internacional de Raimon, el qual canta a Cuba, Suïssa, Mèxic, Itàlia i Alemanya. Raimon és pioner en moltes coses, pel tipus de cançó que fa i per ser el primer artista que internacionalitza la cançó d'autor en llengua catalana.

Un any més tard tornaria a actuar a l'Olympia parisenc, resultant-ne un nou LP publicat només a França amb temes inèdits allà, com l'al·legat antirepressiu "Contra la por".

Anys 70

Després d'un nou senzill que incloïa la primera musicació d'Ausiàs March, "Veles e vents", el 1970 treu el disc *Per destruir aquell qui l'ha desert*, arranjat per Lleó Borrell i amb una portada d'Antoni Tàpies: la primera cara, íntegrament dedicada a musicacions de poetes de la literatura catalana del segle XV, conté el poema "Desert d'amics" –el títol original, "Presoner", fou tombat per la censura– de Jordi de Sant Jordi; un fragment del *Llibre de bons amonestaments* d'Anselm Turmeda titulat "Elogi dels diners"; i quatre poemes d'Ausiàs March ("Veles e vents", "Així com cell", "Quins tan segurs consells" i "Si com lo taur"). En la segona cara, a més de l'"Indesinenter" espriuà s'hi troben cinc cançons amb text del mateix Raimon: "Societat de consum" –una de les poques cançons amb tractament irònic–, "Quan creus que ja s'acaba", "De nit a casa", "T'ho devia" i "Sobre la pau".

Acaba l'any participant en la tancada d'intel·lectuals al monestir de Montserrat, en protesta per les sis penes de mort contra militants bascos, demanades a l'històric Consell de Guerra de Burgos, el qual li ocasiona expedients, multes, prohibicions i citacions policíiques. Nous recitals a Nova York i a França.

El 1971 va editar un altre LP que incloïa "13 de març, cançó dels creients" –una cançó composta arran l'emotiu recital del Price– i la cançó d'amor "Quan te'n vas". El mateix any apareixien discs seus a França, els Estats Units, a l'Uruguai i a l'Argentina coincidint amb actuacions en aquests països.

El 1973 publica el llibre *Poemes i cançons*, prologat per Manuel Sacristán, l'intel·lectual marxista de més prestigi, i el mateix any surt el disc *A Víctor Jara*, amb la col·laboració de músics d'avantguarda francesos dirigits per Michel Portal, que inclou poemes d'Ausiàs March ("No em pren així", "Lo jorn ha por"), Joan Roís de Corella ("Si en lo mal temps"), Joan Timoneda ("Só qui só") i una cançó de bressol molt especial de Pere Quart ("Una vaca amb un vedellet en braços");^[1] els texts originals de Raimon són: "T'he conegut sempre igual" (cançó sobre la clandestinitat escrita arran d'una trobada fortuïta amb el perseguit líder comunista Gregorio López i Raimundo), "Molt lluny"

(una revisitació nostàlgica de l'adolescència), “Morir en aquesta vida” (una negació del suïcidi que compta amb una citació literal de Maiakovski), una cançó sobre la trentena “Amb tots els petits vicis”, la cançó d'amor “Com un puny” (escrita amb decasíl·labs amb cesura a la quarta síl·laba a la manera d'Ausiàs March i una rima consonant insòlita en Raimon). La dedicatòria a Víctor Jara, assassinat feia poc per la dictadura de Pinochet, queda reblada amb la inclusió d'“Amanda” versió catalana de la cançó de Jara «Te recuerdo, Amanda».

El mateix any apareixen dos àlbums més: l'un a França, *T'adones, amic*, amb diverses cançons prohibides al sud dels Pirineus; l'altre, *Campus de Bellaterra*, enregistrat en directe en un multitudinari recital a la Universitat Autònoma de Barcelona, on trobem diverses cançons inèdites a Espanya, totes amb un fort contingut cívic: “Qui ja ho sap tot”, “A un amic”, “18 de maig a la Villa”, “No em mou el crit”, “Quan jo vaig nèixer” i el poema d'Espriu dedicat a Pompeu Fabra “El meu poble i jo”. La recaptació d'aquell recital, organitzat pel PSUC, va ser destinada a la lluita del moviment universitari.

L'any 1975, mentre Franco agonitza, Raimon estrenava al Palau d'Esports de Montjuïc una de les seves cançons que esdevindran clàssics, “Jo vinc d'un silenci”, moment recollit en el documental *La Nova Cançó* de Francesc Bellmunt. Mai un cantant havia aplegat tanta gent en un únic recital, la recaptació va ser destinada a l'Assemblea de Catalunya, organització que aplegava les forces que lluitaven per la democràcia, el recital va revestir-se d'una gran força mobilitzadora en uns moments d'incertesa i atonia.

L'any següent, en plena efervescència predemocràtica, cantava al Pabellón Deportivo del Real Madrid, al febrer, el que havia de ser el primer de quatre recitals, però els altres tres foren prohibits pel ministre Manuel Fraga Iribarne. L'ambient del concert queda recollit en un àlbum doble, *El recital de Madrid*. L'estiu del mateix any actuà per primera i última vegada a les Sis Hores de Cançó a Canet, l'edició més multitudinària amb més de seixanta mil persones omplint el Pla d'en Sala: en un dels moments més emotius de la nit, durant l'actuació de Raimon, exactament mentre cantava “Inici de càntic en el temple”, una grua elevà una enorme senyera.

Aquell 1976 torna a Televisió Espanyola, pel circuit català, després de tretze anys del veto: enregistra un documental de referència amb guió de Joan Fuster i realització de Mercè Vilaret.

A partir d'aquell moment, Raimon dedicaria molts esforços per evitar entrar al que anomenava amb sarcasme «Museu de la Resistència» al qual el volien empènyer: encara que durant el 1977 va fer quatre actuacions al Palau d'Esports, cada vegada anava fugint més dels concerts multitudinaris. També començaria a actuar acompanyat pel contrabaixista Enric Ponsa abans de comptar amb tot un grup darrere; fins aleshores, Raimon sempre havia ocupat l'escenari tot sol, amb la seva guitarra.

Abans d'anar-se'n a fer una primera gira de 28 recitals al Japó, el 1977 treu l'àlbum *Lliurament del cant* amb arranjaments de Michel Portal, que recollia poemes de Timoneda (“Bella, de vós so enamorós”, “Qui té anguila per la cua”), Espriu (“Potser arran de l'alba”) i un recull de texts propis: “Qui pregunta ja respon”, “Un lleu tel d'humitat”, “Tristes el nom”, “Com una mà” (dedicada al pintor Viladecans), “Que tothom”, “A Joan Miró” –cançó inèdita a l'estat espanyol per causa de la censura– i una versió en estudi de “Jo vinc d'un silenci”.

Dos anys després, el 1979, apareixia un nou àlbum amb coberta de Joan Miró que presentaria amb set recitals al Palau de la Música, convocant-hi la xifra rècord de quinze mil persones: *Quan l'aigua es queixa*, amb arranjaments de Manel Camp, inclou poemes d'Espriu (“Nous cants de llibertat” i la irònica i insòlitàment swing “I beg your pardon”), Ausiàs March (“Si em demanau” i “On és lo lloc”), i texts propis: “Als matins a ciutat”, “L'última llum”, “Un sol consell”, “No el coneixia de res”, “Fou un infant”, “Perquè ningú no em contarà els seus somnis”, “I després de creure tant” i “Andreu, amic”, dedicada a l'escultor Andreu Alfaro. Amb aquestes cançons, Raimon consolidava la maduresa poètica i musical, alhora que fugia del reduccionisme amb què molts volien desqualificar-lo i arraconar-lo. Quedava clar que l'art de Raimon no era efímer i les seves cançons es projectaven a futur amb la suma d'ètica i estètica.

Anys 80

Per tal d'ordenar tota la seva obra, el 1981 va tornar a enregistrar totes les seves cançons amb nous arranjaments de Manel Camp i Antoni Ros-Marbà, resultant-ne un conjunt de deu discs on els títols queden agrupats temàticament: *Orígens, Cançons d'amor, Ausiàs March, Dedicatòries, Cançons de la roda del temps* (Espriu), *He mirat aquesta terra* (Espriu), *Poetes dels segles XV i XVI, Amb els nostres silencis i les nostres paraules* i *L'aigua del temps que vius*; el desè disc (*Testimonis*) està dedicat a enregistraments en directe i inclou una versió d'“Al vent” cantada en japonès per la coral japonesa Warabiza. Les cançons inèdites que incorpora *Raimon. Totes les cançons* (Premi Ciutat de Barcelona) són algunes esplèndides musicacions de Roís de Corella, Timoneda, Ausiàs March i Espriu.

L'any 1983 publicava *Les hores guanyades*, un dietari amb interessants pensaments sobre el moment polític –l'intent de colp d'Estat del 23 de febrer de 1981 l'havia sorprès en plena gravació–, la feina artística i moltes altres reflexions; a partir d'aquest moment, Raimon es prodigaria poc en públic i enregistraria sense presses: en 1984 publicà un nou àlbum amb arranjaments de Josep Pons, *Entre la nota i el so*, amb cançons com “Lluny de la pedra i de l'aigua” o “Al meu país la pluja”, que arrenca amb una cobla *a cappella* homenatjant les tornades tradicionals. Canta a la New York University presentat per Pete Seeger i TVE emet un “Especial Raimon” amb guió de Manuel Vázquez Montalban i direcció d'Alfonso Ungria.

L'àlbum següent (1987), marca un idil·li fugaç amb la música electrònica i amb instruments com la bateria i els sintetitzadors (els arranjaments són fets per un

percussionista, Ezequiel Guillén, Saki), ahora que desenvolupa el vessant simfònic amb un recital amb l'Orquestra Ciutat de Barcelona. En la presentació del disc al Palau, Raimon actuava per primera vegada quasi tot el recital sense agafar la guitarra i assajava un joc gestual amb efectes brillants com, per exemple, el final de "Com un puny". *Presències i oblit* compta amb cançons d'un marcat caràcter intimista: "Del blanc i el blau", "La mar respira calma" -escrit a la manera d'Espriu- o "Primer parlaré de tu".

Raimon tardaria exactament una dècada a gravar un disc de cançons noves, però això no vol dir que estigués inactiu: havia format un grup estable d'acompanyament cambrístic que li esqueia especialment –guitarres, contrabaix, violoncel, clarinets i acordió– i actuava amb mesura i només en condicions «artísticament òptimes». Els múltiples registres del Raimon músic: el cant cridat, la melodia amb contrapunt, el *rock*, el *free-jazz*, el minimalisme contemporani, el simfonisme i la cambra.

Anys 90

L'any 1992 feia una nova gira pel Japó. El mateix any, va sorprendre a més d'un en fer-se càrrec d'un programa a TVE-Catalunya dedicat al món del llibre, *Literal*²¹, que li permet transmetre la seva enorme cultura de lector en diverses llengües.

El dia de Sant Jordi de 1993 tingué lloc un gran recital al Palau Sant Jordi davant uns divuit mil espectadors, amb motiu del trentè aniversari de la publicació d'"Al vent". Raimon va cantar moltes cançons, però per l'escenari també passaren molts artistes que havien compartit experiències amb ell al llarg de molts anys: Paco Ibáñez, l'uruguaià Daniel Viglietti, el basc Mikel Laboa, el portuguès Luis Cilia i el pare del *folk-song* nord-americà Pete Seeger; els músics de tradició clàssica Antoni Ros-Marbà, Josep Pons i Michel Portal; varen participar també Joan Manuel Serrat, Ovidi Montllor i Pi de la Serra. També hi actuaren el grup japonès Warabi-za, la Coral Sant Jordi dirigida per Oriol Martorell i la banda Lira Ampostina, evocant els inicis musicals de Raimon.

El mateix any publicà una *Nova Integral*, ara en CD: l'obra, guanyadora del *Palmarès des Palmarès* que atorga la Nouvelle Académie du Disque Français, aplegava un total de cent vint-i-una cançons dividides en *Orígens i dedicatòries*, *Cançons d'amor i de lluita*, *Cançons de la roda del temps i d'altres poemes de Salvador Espriu*, *Ausiàs March i alguns poemes dels segles XV i XVI*, *Aquest cant vol ser plural* i *Coincidències, incidències, dissidències i algunes rareses* (aquest últim, dedicat a enregistraments en directe).

El 1994, Canal 9 va emetre un recital de Raimon. El programa estava dividit en dues parts, en primer lloc un documental sobre la trajectòria del cantant, titulat "Música i paraules". Posteriorment un recital al Teatre Principal de València, on canta trenta cançons davant d'un públic convidat per TVV.

El 1995 comença a primers d'octubre una gira de 12 recitals per 9 estats dels Estats Units i Canadà.

A l'inici del 1997 apareixia un disc amb cançons noves: *Cançons de mai*, de nou amb arranjaments de Manel Camp, que comprenia set noves musicacions d'Ausiàs March amb motiu del seu sis-cents aniversari i sis cançons pròpies, entre les quals cal destacar la punyent “Soliloqui solipsista” que fins i tot donaria lloc a un insòlit videoclip.

El mateix any se li concedí la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya^[1]. També rebé el Premi Ondas especial del jurat per la seva trajectòria en la història de la música popular ^[3]. Amb el títol *Cançons de mai. Cançons de sempre*, Raimon faria actuacions a Perpinyà, a Madrid, a Xàtiva –li negaren un teatre de la ciutat de València amb excuses–, a Palma, a Andorra i de bell nou al Palau, ple de gom a gom durant cinc dies; també va fer una gira molt comentada pel Regne Unit.

Un dels fets més sonats de l'any va ser la xiulada que rebé a la Plaza de las Ventas madrilenya, on actuava en un acte d'homenatge a Miguel Ángel Blanco (regidor basc del PP assassinat per ETA), per un sector del públic que no acceptava ni Raimon, ni que cantés en «la modalitat del català que es parla al País Valencià», ni que la cançó triada fos “País Basc”, prohibida durant la dictadura franquista. L'acte va ser retransmès per TVE, i el fet de la xiulada tingué un ressò notable.

A final d'any apareixia el CD *Recitals al Palau*, l'enregistrament d'una selecció de temes presos de les actuacions abans esmentades: al llarg, una antologia raimoniana de vint-i-dues cançons amb la qual, cap a la fi de segle, Raimon va demostrar la vigència i l'atemporalitat del concepte de cançó que ell representa; el 1999 publicà una compilació amb totes les seves cançons de caràcter amorós: *Les cançons d'amor*.

Segle XXI

A principis del nou segle treia la *Integral 2000* amb diverses cançons inèdites: les ja esmentades i noves musicacions de poemes dels autors del segle XV: Francí Guerau, Jordi de Sant Jordi, Mossèn Estanya, Bernat Metge i Jaume Roig (el truculent fragment de l'hostalera de París que es troba en *l'Espill*). La *Integral 2000* també aplegava les dues úniques cançons d'altri que Raimon havia enregistrat: “Se'n va anar” (Josep M. Andreu i Lleó Borrell) i “Amanda” (Víctor Jara).

Els anys 2002-2004 són de gran activitat en recitals: Teatre Nacional de Catalunya, amb cinc sessions tematitzades de programacions diferents; Teatro Albéniz de Madrid; Festival de Almagro, Plaça del Rei, Teatre Lliure i l'Auditori, tots tres espais de Barcelona, i sempre amb diferents programes.

El 21 de març de 2007 va rebre el Premi d'Honor de l'Acadèmia de la Música Espanyola i el 21 d'octubre del mateix any participà, juntament amb Maria del Mar Bonet, Pep

Sala i d'altres, en l'acte *Volem tots els papers* [els arxius de la Generalitat comissats pels feixistes i dipositats a l'arxiu de Salamanca] organitzat per la Comissió de la Dignitat al Palau Sant Jordi, davant de dotze mil persones. El 22 de maig de l'any següent va realitzar un concert commemoratiu pels quaranta anys del recital de maig de 1968 a Madrid, a la Universitat Complutense⁴ i, encara en 2008, el 15 de juny, va cloure la jornada de portes obertes del Castell de Montjuïc, reivindicat per al patrimoni memorialístic de Barcelona, amb un concert antològic retransmès en directe per TV3⁵.

L'any 2009 celebra els 50 anys de la composició de la cançó "Al vent" en la Universitat Politècnica de València amb un concert i una exposició amb la publicació d'un catàleg català-castellà-anglès.

L'any 2010 va cantar entre altres ciutats a València (Teatre Olímpia) en un concert organitzat per la Universitat de València amb motiu de la concessió de la Medalla de la Universitat, a Barcelona (L'Auditori), a París (Grand Amphithéâtre de l'École de Musicologie de l'Université de la Sorbonne), i va tornar a cantar a Xàtiva on feia anys que no ho havia pogut fer. Davant de la indiferència del consistori, va llogar el Gran Teatre de Xàtiva per poder oferir als seus conciutadans tres concerts antològics carregats d'emoció. TV3 va retransmetre aquest concert en dos programes.

A principis de 2011 va ser investit doctor *Honoris Causa* per la Universitat d'Alacant⁶. Va publicar un CD amb el títol *Relotge d'emocions* i el va presentar cantant al Teatro Madrid, a Madrid, i al Teatre Tívoli i el Gran Teatre del Liceu, a Barcelona.

Relotge d'emocions és un CD amb deu cançons, amb arranjaments de Manel Camp, amb paraules i música de Raimon i una cançó sobre un poema de Salvador Espriu. Raimon hi excel·leix amb delicades narracions –algunes situacionistes tot i que aquest és un registre poc comú en la seva obra– i una reflexió sobre el pas del temps.

L'any 2012 Raimon va celebrar el cinquantè aniversari del seu primer concert a Barcelona amb una exposició, entre el novembre de 2012 i el gener de 2013. Aquesta mostra commemorativa se celebrà a l'espai Arts Santa Mònica de Barcelona, amb el títol *Raimon. Al vent del món*. L'exposició conjumina la biografia més íntima amb la més pública del màxim exponent de la cançó catalana, recollint obres d'art vinculades a la carrera de Raimon, d'autors com Joan Miró, Antoni Tàpies, Joan Pere Viladecans, l'Equip Crònica o Andreu Alfaro; fotografies de cartells i portades de discs, realitzades per fotògrafs com Oriol Maspons, Colita, Ros Ribas i Jordi Fornas, Leopoldo Pomés...

O la col·lecció de cartells originals de diferents èpoques, així com discs, LP, CD, EP i edicions completes, entrevistes a Raimon, i projeccions audiovisuals dels seus recitals. L'exposició es completà amb el treball literari en prosa de l'artista, cartes, texts i articles que Raimon havia escrit en castellà per la revista *Destino* i en català pel *Diario de Barcelona*, juntament amb tots aquells documents anotats i taxats que passaren pel filtre de la censura franquista⁷.

També s'insereix en aquesta celebració, una presència en la Filmoteca de Catalunya, titulada *Raimon imatges i so*, i recitals en cinc universitats europees: a Berlín en la Reutersaal de la Humboldt Universität, a Luxemburg en el Théâtre Robert Krieps de l'Abbaye de Neümeister, a Londres en el Great Hall del King's College London Strand, a París al Grand Amphithéâtre de l'École de Musicologie de l'Université de la Sorbonne i a Roma al Teatro Il Vascello per la Università La Sapienza. Cinc actuacions a cinc universitats europees que són mostra feaent de l'interès que desprèn la creació artística de Raimon, les seves cançons, la seva musicació de poetes medievals i contemporanis com Ausiàs March i Salvador Espriu sobretot. Els concerts anaven precedits per xerrades i col·loquis que situaven el cantant en el seu context sociopolític i cultural. La gira va culminar amb un altre concert al Gran Teatre del Liceu de Barcelona, on Raimon va fer un repàs generós de la seva obra, concert del qual Sony ha editat 2 CD com a document i celebració d'aquest moment de plenitud artística del cantant.

El 2012 rebé la Medalla d'Or de l'Ajuntament de Barcelona, i el 2013, el Premi Enderrock que la revista especialitzada va atorgar-li a la trajectòria.^[1] Els anys 2013 i 2014 Raimon va tornar a cantar a Barcelona, a Madrid i a Mallorca. Al maig del 2014 el Palau de la Música Catalana va ser l'escenari de quatre concerts apoteòsics. Aquest mateix any 2014 va ser distingit amb la "Medalla de Oro" del Círculo de Bellas Artes de Madrid. El mateix 2014 fou guardonat amb el 46è Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, la primera vegada que un cantant rebia un premi literari d'aquesta magnitud^[1].

L'octubre del 2015 la Generalitat Valenciana va concedir-li l'Alta Distinció i la Gran Creu de l'Orde de Jaume I El Conqueridor.

I el juliol de 2016, la Xarxa Vives d'Universitats li lliurà la Medalla d'Honor de la Xarxa Vives, en la cloenda del curs acadèmic amb reconeixements semblants a Josefina Castellví i Isabel-Clara Simó.

2. FONS RAIMON

El 2015 Raimon va cedir el seu fons audiovisual a la Filmoteca de Catalunya amb l'objectiu de permetre la seva consulta i recerca. Aquest fons, integrat per 176 enregistraments, és el testimoni audiovisual de la seva trajectòria artística. El primer document data del 15 d'abril de 1966 i conté un ampli reportatge del programa setmanal *Panorama: cinq colonnes à la une*, realitzat per Gérard Chouchan i Jean Vidal sota la direcció de Pierre Lazareff, emès a la televisió pública francesa. Entre els programes que formen part d'aquest fons hi ha reportatges, entrevistes i concerts a diferents universitats i escenaris del món on s'inclou, per exemple, la gira de Raimon a Tòquio i Hiroshima (1992), a l'Olympia de París (2006), al Palau Sant Jordi (1993) per commemorar els *30 anys d'Al vent*, o una actuació a Xàtiva celebrada el 1997^[8].

3. DISCOGRAFIA

La seva discografia consta de 31 LP i 35 CD. Hi ha 7 CD editats a França, 2 a l'Uruguai, 1 a l'Argentina, 1 al Japó i 2 als Estats Units.

- 1964: *Disc antològic de les seves cançons*
- 1966: *Raimon a l'Olympia*
- 1966: *Cançons de la roda del temps*
- 1967: *Raimon al Palau*
- 1967: *Raimon música sola*
- 1968: *Raimon en directe*
- 1969: *Raimon a Montserrat*
- 1969: *Sobre la pau. Contra la por (Olympia 2)*
- 1970: *Per destruir aquell qui l'ha desert*
- 1971: *Raimon*
- 1971: *Raimon en Montevideo*
- 1971: *Raimon. Catalanian protest songs*
- 1972: *En vivo*
- 1972: *Diguem no*
- 1972: *La noche*
- 1974: *A Víctor Jara*
- 1974: *Campus de Bellaterra*
- 1974: *T'adones amic...?*
- 1976: *El recital de Madrid*
- 1977: *Lliurament del cant*
- 1979: *Quan l'aigua es queixa*
- 1981: *Totes les cançons*
- 1984: *Entre la nota i el so*
- 1985: *Raimon canta*
- 1987: *Presències i oblit*
- 1989: *Canta Ausiàs March*
- 1993: *Integral*
- 1993: *Cançons*
- 1995: *I després de creure tant*
- 1997: *Ausiàs March / Raimon*
- 1997: *Cançons de mai*
- 1997: *Recitals al Palau*
- 1999: *Dotze cançons*
- 1999: *Les cançons d'amor*
- 2000: *Nova Integral 2000*
- 2003: *Clàssics i no*
- 2003: *Raimon-Espriu Poesia cantada*
- 2006: *Raimon a l'Olympia (1966-2006)*
- 2011: *Relotge d'emocions*

4. VERSIONS

- Algunes cançons de Raimon han sigut interpretades per altres cantants, com Serrat (“D'un temps, d'un país”), Anais Mitchell (“Contra la por”), Daniel Viglietti (“De nit a casa, junts”), Moncho (“Treballaré el teu cos”) o Camilo Sesto (“Som”) ¹⁹.
- El grup VerdCel ha fet reeixides versions del seu repertori amb un conjunt rock. *Petjades. VerdCel canta Raimon* (2010) és un àlbum monogràfic, completat per

altres enregistraments en diferents discs, com el directe *Òrbites. Poetes i Cançons* (2015).

- “Al vent” és, indiscutiblement, la cançó més coneguda de Raimon, atenent el nombre de versions que n'han fet Warabi-za, els Munlogs, Skalissai, Pau Alabajos i Cesk Freixas, entre molts altres^[10].
- La Coral Sant Jordi també compta en el seu repertori amb “Al vent” i “D'un temps, d'un país”. L'Orfeón Donostiarra va interpretar versions simfònico-corals de “País Basc” i “Veles e vents”, sota batuta de Víctor Pablo Pérez.

5. REFERÈNCIES

1. MORÉN ALEGRET, Helena. «Raimon. La represa poètica». *Enderrock*, 224, juny 2014, pp. 24-27.
2. «Programa Literal: entrevistes de Raimon a Fuster, Porcel i Montcada». *El Punt Avui*, 1992.
3. «Premios Ondas 1997». Premios Ondas. [Consulta: 28 juny 2014].
4. VilaWeb. «Raimon torna a triomfar a la Complutense de Madrid»
5. VilaWeb. «Raimon ret homenatge a les víctimes franquistes de Montjuïc»
6. Raimon: “La llengua en què m'expresso ha molestat i molesta encara”, *Avui*, 28 de gener del 2011
7. «Exposició Raimon». Generalitat de Catalunya, 2012 [Consulta: 6 novembre 2012].
8. «Raimon diposita a la Filmoteca de Catalunya els seus fons audiovisuals» (en català). Filmoteca de Catalunya, 12-02-2015. [Consulta: 12 febrer 2015].
9. *Teoria del caos. Ani Difrancò a l'Auditori*
10. YouTube: diferents versions en directe d'“Al vent”

6. BIBLIOGRAFIA

6.1. OBRA LITERÀRIA DE RAIMON

- *Canzoni contro*, Japadre Editore, 1971, L' Aquila (pròleg: Giuseppe Tavani).
- *Poemes i cançons*, Editorial Ariel, 1974, Barcelona (pròleg: Manuel Sacristán).
- *Poemas y canciones*, Editorial Ariel, 1976, Barcelona (pròleg: Manuel Sacristán).
- *Les hores guanyades*, Edicions 62, 1983, Barcelona.
- *D'aquest viure insistent*, Editorial 3 i 4, 1986, València.
- *D'aquest viure insistent*, Editorial de la Universitat Politècnica de València, València, 2009.
- *Les paraules del meu cant*, Editorial Empúries, 1993, Barcelona (pròleg: Joaquim Molas).
- *La vida immediata*, Plataforma Editorial 2012, Barcelona.

6.2. LLIBRES SOBRE RAIMON

- Batista, Antoni: *Raimon. La construcció d'un cant*, Edicions La Magrana. RBA, 2000.
- Batista, Antoni: *Raimon. La construcción de un canto*, Editorial RBA Libros SA Barcelona, 2005.
- Escamilla, David: *Raimon. L'art de la memòria*, Editorial Planeta, 2004.
- Fuster, Joan: *Raimon*, Alcides, Barcelona, 1964.
- Fuster, Joan: *Raimon*, Edicions de La Magrana, Barcelona, 1988 (amb pròleg de Josep M. Castellet).
- Fuster, Joan: *Raimon*, Editorial de la Universitat Politècnica de València, València, 2009 (amb pròleg de Josep M. Castellet).
- Mainat, Joan Ramon: *Tretze que canten*, Editorial Mediterrànea, 1982.
- Pomar, Jaume: *Raimon*, "Col·lecció Los Juglares", Ediciones Júcar, Madrid, 1983.
- Pujadó, Miquel: *Diccionari de la Cançó: d'Els Setze Jutges al Rock Català*. Edicions de l'Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 2000.
- Pla, Josep: *Raimon com a poeta. Retrats de passaport, (vol. XVII) Obra Completa*, Edicions Destino Barcelona, 1970.
- Oliver, Joan: *Encontre amb Raimon*, Tros de paper, Ariel, Barcelona, 1970.
- Galeano, Eduardo: *Conversaciones con Raimon*, Granica Editor, Barcelona, 1977.
- Fuster, Joan: "Presentació" - Espriu, Salvador "Raimon i les seves creacions poemàtiques" - Gispert, Enric "La música de Raimon". *Raimon. Totes Les Cançons*. Belter, Barcelona, 1981.
- Pomar, Jaume: *Raimon*, Ediciones Júcar, Madrid-Gijón, 1983.
- Palomero, Josep: *Guia didàctica d'Ausiàs March i altres poetes (s. XV-XVI) musicats per Raimon*. Editorial Laertes, Barcelona, 1990.
- *50 anys d'Al vent. Raimon a la UPV*, Editorial de la Universitat Politècnica de València, València, 2009.
- *Catàleg de l'Exposició "Raimon al vent del món"*, Editorial Empúries, Barcelona, 2012.

7. PREMIS

- Revelación de la Crítica Española, Madrid - Barcelona 1963
- Festival del Mediterráneo, Barcelona 1963
- Gran Prix Francis Carco, Académie Française du Disque, París 1967
- Long Play de Oro, Madrid 1976
- Ciutat de Barcelona, Barcelona 1982
- Fundació Jaume I, Barcelona 1987
- Premi d'Honor Lluís Carulla, Fundació Carulla, Barcelona 1987

- Cartelera Túria: Contribución Musical, València 1993
- Palmarés des Palmarés: Integral Raimon, Nouvelle Académie du Disque, París 1994
- ACIC: Millor Espectacle de l'any 1993, Barcelona 1994
- Premi Nacional de Música 1993, Generalitat de Catalunya 1994
- Medalla de Oro al Mérito en las Bellas Artes, 1995
- Medalla d'Or, Generalitat de Catalunya 1997
- Premio Ondas, SER, Barcelona 1997
- Soci d'honor de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, en reconeixement a la seva trajectòria com a escriptor i per la seva tasca de difusió arreu del món dels poetes clàssics de la literatura catalana, València 2000
- Premio de Honor de la Academia de las Artes y las Ciencias de la Música, Madrid 2007
- Primer Premi Liberpress Cançó, Girona 2007
- Medalla de la Universitat de València Estudi General, València 2009
- Doctor *Honoris Causa*. Universitat d'Alacant, Alacant 2011
- Medalla d'Or de l'Ajuntament de la Ciutat de Barcelona, 2012
- Premis Valencià de l'Any de la Fundació Huguet, Castelló de la Plana 2012
- Premi Internacional Terenci Moix pels seus 50 anys a l'escenari, Barcelona 2013
- Medalla de Oro del Círculo de Bellas Artes Madrid 2014
- Cartelera Turia, Premi a la trajectòria, València 2014
- Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, Barcelona 2014
- Alta Distinció i la Gran Creu de l'Orde de Jaume I El Conqueridor. Generalitat Valenciana, 2015
- Medalla d'Honor de la Xarxa Vives d'Universitats, València 2016

8. ENLLAÇOS EXTERNS

- «[Raimon](#)», *Viasona*
- [Raimon a la UPV](#), 50 anys d'“Al vent” (www.upv.es/raimon) (pàgina creada amb el suport de Raimon)
- «[Raimon](#)», Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC)
- «[Josep Pla Raimon com a poeta \(un 'Retrat de passaport'\)](#)»
- «[Raimon, 46è Premi d'Honor de les Lletres Catalanes](#)», Barcelona 2014